

ВІДГУК
ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

доктора наук з державного управління, професора Приходька Ігора Павловича на дисертацію Маєвського Юрія Францовича на тему: «Механізми формування та реалізації державної аграрної політики в Україні», подану до захисту на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 64.707.03 у Національному університеті цивільного захисту України на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління

Актуальність теми дисертаційної роботи.

В сучасних умовах існуючих глобальних викликів державі з метою створення необхідних умов для ефективного функціонування аграрної сфери, забезпечення фізичної та економічної доступності продовольства, підвищення життєвого рівня сільського населення, досягнення необхідного рівня національної продовольчої безпеки, забезпечення сталого розвитку сільських територій необхідно здійснити цілу низку тактичних і довгострокових стратегічних реформаторських заходів, що вимагає відповідного теоретико-методичного обґрунтування особливостей формування та реалізації державної аграрної політики.

Отже, обрана тема дисертації є актуальною і заслуговує на увагу практиків-управлінців, оскільки спрямована на вирішення питань підвищення дієвості та результативності механізмів реалізації державної аграрної політики України. Це й обумовлює актуальність дисертаційного дослідження Маєвського Ю.Ф., постановку мети роботи та завдань для її досягнення.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційна робота виконана в навчально-науково-виробничому

центрі Національного університету цивільного захисту України в межах науково-дослідної роботи: «Розробка механізмів державного управління соціально-економічною сферою та її галузями в контексті забезпечення безпеки українського суспільства» (державний реєстраційний номер 0118U001007). Внесок здобувача полягає в обґрунтуванні теоретико-методичних підходів щодо удосконалення механізмів формування та реалізації державної аграрної політики в умовах європейської інтеграції України та існуючих глобальних викликів.

Ступінь обґрунтованості й достовірність основних наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації.

Винесені на захист наукові положення, висновки та рекомендації дисертаційної роботи є цілком обґрунтованими. Вони ґрунтуються на систематизації та опрацюванні великої кількості наукових джерел з теорії державного управління, зокрема, з проблем державного управління у сфері розвитку аграрної сфери. Автором дисертаційної роботи чітко сформульовано мету і завдання, об'єкт і предмет дослідження.

Аналіз дисертації та її автореферату, а також опублікованих наукових праць дозволяє підтвердити обґрунтованість науково-теоретичних положень, висновків і практичних рекомендацій дисертаційної роботи, що підлягають захисту.

Дисертаційне дослідження ґрунтується на використанні системного підходу, який полягає в комплексному дослідженні механізмів формування та реалізації державної аграрної політики. Крім того, у роботі застосовувались методи, які використовуються як на емпіричному, так і теоретичному рівнях, а саме: логіко-семантичний – для поглиблення понятійного апарату та визначення сутності та змісту механізмів формування та реалізації державної аграрної політики; порівняльного аналізу – для дослідження методичних підходів, концепцій, розробок і пропозицій провідних українських та зарубіжних вчених та виявлення закономірностей,

відмінностей, особливостей та спільних характеристик механізмів формування та реалізації державної аграрної політики в різних країнах; системно-аналітичний – для аналізу законодавчих актів та інших нормативних документів щодо особливостей функціонування механізмів формування та реалізації державної аграрної політики України; логічного моделювання та конструювання – для класифікації чинників зовнішнього і внутрішнього середовища, що впливають на функціонування механізмів формування та реалізації державної аграрної політики в Україні; статистичні – для виявлення темпів змін окремих показників, ступеня їх впливу на динаміку розвитку аграрної сфери в Україні; аналізу та синтезу – для оцінки динаміки та результативності механізмів формування та реалізації державної аграрної політики в Україні; спостереження та теоретичного узагальнення – для розкриття причин, які дестабілізують розвиток аграрної сфери в Україні в сучасних умовах; абстрактно-логічний – для узагальнення теоретичних положень, встановлення причинно-наслідкових зв'язків і формування висновків та пропозицій.

На користь достатньо високої оцінки достовірності та обґрунтованості положень сформульованих дисертантом свідчить й значна інформаційна база дисертаційного дослідження. До неї відносяться як законодавчі, нормативно-правові акти, так і офіційні статистичні й аналітичні дані. Опрацьована значна кількість наукових публікацій з викладенням результатів теоретичних і методичних розробок із проблематики, пов'язаної з реалізацією державної аграрної політики в Україні.

Наукова новизна одержаних результатів дослідження.

Головні положення наукової новизни тісно пов'язані з результатами вирішення здобувачем основних завдань дисертаційного дослідження.

Особливо слід відзначити положення наукової новизни за яким обґрунтовано концептуальні засади стратегії формування та реалізації державної аграрної політики в Україні та виокремлено функціонування

нормативно-правового, адміністративно-організаційного, фінансово-економічного, інформаційно-мотиваційного механізмів, визначено стратегічну мету, цілі, принципи, методи, інструменти, умови реалізації, спрямованої на зміну парадигми розвитку національної аграрної сфери в контексті необхідності забезпечення продовольчої безпеки країни, охорони навколишнього середовища, розвитку сільських територій, а також забезпечення фізичної та економічної доступності продуктів харчування в умовах існуючих викликів глобальної пандемії.

Одними з найбільш вагомих, з огляду на зміст завдань дисертаційного дослідження є вдосконалені дисертантом: теоретико-методичні підходи щодо державної підтримки аграрної сфери в Україні в умовах епідемії коронавірусу через надання прямих дотацій, державних гарантій за кредитами, субсидованих державних кредитів, страхування короткотермінових експортних кредитів, а також запровадження тимчасової системи заходів державної підтримки, спрямованих на допомогу суб'єктам аграрного ринку та споживачам аграрної продукції та продовольства; практичний підхід до програмування та програмно-цільового планування модернізації механізмів формування та реалізації державної аграрної політики в Україні через розробку та впровадження довго- і середньострокових програм державної підтримки з чітко визначеними джерелами фінансування з бюджетів усіх рівнів та критеріями ефективності їх використання з метою забезпечення сталого багатофункціонального розвитку аграрної сфери; методичний підхід до удосконалення механізмів формування та реалізації державної аграрної політики через надання агровиробникам підтримки з урахуванням рентоутворюючих факторів, а також через прямі виплати за продуктовими програмами з урахуванням поправочних зональних коефіцієнтів та їх співвідношення з обсягами виробництва, що уможливить зменшення диспаритету цін, включення економічних стимулів до зниження ресурсоємності та зміцнення фінансової і виробничої самостійності підприємств аграрного сектору.

Становлять значний інтерес також такі положення наукової новизни, що пов'язуються з подальшим розвитком: категоріально-понятійного апарату державно-управлінської науки шляхом уточнення змісту понять «державна аграрна політика», «механізми формування та реалізації державної аграрної політики», що пов'язано з необхідністю адаптації їх змісту до існуючих викликів сьогодення; обґрунтування шляхів трансформації державної аграрної політики України в умовах європейської інтеграції та глобальних викликів; узагальнення світових тенденцій та систематизація концептуальних підходів до функціонування механізмів формування та реалізації державної аграрної політики в різних країнах світу, що дозволило дисертанту визначити раціональні підходи та інструменти, розробити практичні рекомендації щодо напрямів удосконалення державної аграрної політики в Україні і надати їм комплексного та цілеспрямованого характеру адаптації до існуючих національних умов та глобальних викликів сьогодення.

Повнота висвітлення результатів дослідження в опублікованих працях та авторефераті.

Основні положення і результати дослідження висвітлено в 10 публікаціях, із них: 5 – статті у наукових фахових виданнях з публічного управління та адміністрування, 1 – статті в іноземних виданнях, 4 – тези конференцій. Загальний обсяг публікацій, що належать особисто здобувачу, становить 3,1 др. арк.

Загальний обсяг та зміст опублікованих робіт відповідають вимогам МОН України до публікації ключових положень, висновків та рекомендацій дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата наук.

Порівняння тексту автореферату з текстом дисертації дозволяє дійти висновку про ідентичність основних положень дисертаційного дослідження та матеріалу, викладеного в авторефераті. Він не містить інформації, яка відсутня в дисертації. У її змісті реалізовані завдання дослідження, а їх вирішення складає наукову новизну отриманих результатів дослідження.

Відповідність дисертації паспорту спеціальності.

Дисертаційне дослідження відповідає наступним пунктам паспорту спеціальності 25.00.02 – механізми державного управління:

- теоретико-методологічні засади розроблення та функціонування механізмів державного управління: категорії, закономірності, принципи, методи, концепції, моделі, системи, класифікація;
- цілі, завдання, функції держави, стратегії її розвитку як чинники формування та функціонування механізмів державного управління;
- організаційний, правовий, ресурсний і інші види механізмів державного управління;
- цільові, функціональні, організаційні й інші складові механізмів державного управління на центральному, регіональному, галузевому рівнях, у різних сферах суспільного життя;
- результативність і ефективність функціонування суб'єктів і механізмів державного управління.

Оцінка оформлення дисертації.

Дисертаційна робота Маєвського Ю.Ф. «Механізми формування та реалізації державної аграрної політики в Україні» є завершеним науковим дослідженням, якому притаманна суттєва науково-практична цінність в контексті вирішення наукового завдання, орієнтованого на обґрунтування теоретичних засад та розробку практичних рекомендацій щодо удосконалення процесів розробки та впровадження державної аграрної політики в Україні.

Дисертацію оформлено згідно встановлених вимог МОН України. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, додатків, списку використаних джерел. Повний обсяг дисертації становить 221 сторінку, із них 196 сторінок основного тексту. Робота містить 9 рисунків, 11 таблиць. Список використаних джерел налічує 232 найменування.

Практичне значення дисертаційної роботи.

Практична важливість результатів дисертаційного дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні та розробці пропозицій, орієнтованих на удосконалення механізмів формування та реалізації державної аграрної політики в Україні.

Основні теоретичні положення і висновки дисертаційного дослідження були апробовані на міжнародних і вітчизняних науково-практичних заходах, а саме: Всеукраїнській науково-практичній конференції «Публічне управління в системі координат: демократія, децентралізація, місцеве самоврядування» (м. Мелітополь, 2019), міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Державне управління у сфері цивільного захисту: наука, освіта, практика» (м. Харків, 2020 р.); XI Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Сучасний рух науки» (м. Дніпро, 2020 р.), Всеукраїнській науково-практичній конференції Публічне управління в системі координат: демократія, децентралізація, місцеве самоврядування. (м. Мелітополь, 2020).

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації.

Незважаючи на те, що дисертаційне дослідження виконано на достатньо високому науково-теоретичному рівні, мають місце окремі зауваження та дискусійні положення, а саме:

1. У вступі дисертаційної роботи в методах дослідження дисертант зазначає, що теоретичну та методичну основу дисертаційного дослідження складають фундаментальні положення теорії державного управління, гуманітарних та соціальних наук, наукові праці українських та зарубіжних вчених з питань формування та реалізації державної аграрної політики. Однак в переліку вчених, які займалися зазначеною проблематикою (С. 14 дисертаційної роботи та С. 1 автореферату дисертації) автор, на жаль, не наводить прізвищ іноземних вчених, які займалися питаннями формування та реалізації державної аграрної політики.

2. В дисертаційній роботі на рисунку 1.3. «Механізми формування та реалізації державної аграрної політики» (С. 41) здобувач наводить інструменти формування та реалізації державної аграрної політики до яких відносить: Конституцію України; законодавчі та нормативно-правові акти: Верховної ради України, Президента, Уряду, міністерств і відомств, місцевих органів влади. Доцільно було б конкретизувати інструменти формування та реалізації державної аграрної політики, тобто вказати нормативно-правові акти, які мають безпосереднє відношення до функціонування саме аграрної сфери в Україні.

3. Дисертант слушно виокремлює у дисертаційній роботі інформаційно-мотиваційний механізм формування та реалізації державної аграрної політики, однак не достатньо повно надає змістовну його характеристику та особливості його застосування в Україні в умовах існуючих викликів (С. 40-43).

4. У дисертаційній роботі автор слушно розглядає існуючий закордонний досвід формування та реалізації державної аграрної політики, однак не конкретизує, що саме з цього досвіду відносно вдосконалення системи державної підтримки аграрної сфери доцільно запровадити в українську державно-управлінську практику.

5. На рисунку 1 автореферату (С. 8) та рисунку 1.3 дисертації (С. 41) «Механізми формування та реалізації державної аграрної політики» автор слушно відображає вплив на суб'єкти державної аграрної політики глобальних загроз та викликів. Логічно було б зобразити і зворотній процес: як суб'єкти державної аграрної політики через визначені механізми та інструменти впливу мінімізують зазначені небезпеки щодо сталого розвитку аграрної сфери.

Разом з тим, зроблені зауваження та висловлені побажання мають дискусійний характер і не впливають на загальну позитивну оцінку виконаного дисертаційного дослідження і скоріше визначають перспективи та конкретизують напрями подальшої наукової роботи дисертанта.

Загальний висновок.

Дисертація Маєвського Ю.Ф. є закінченою, самостійною науковою дослідницькою роботою, що виконана на достатньо високому теоретичному рівні, розв'язує конкретне науково-прикладне завдання, містить науково-практичні рекомендації щодо напрямів удосконалення механізмів формування та реалізації державної аграрної політики в Україні, відрізняється обґрунтованістю, як у постановці завдань дослідження, так і в інтерпретації отриманих результатів. Теоретичні висновки та практичні рекомендації, викладені в дисертації, носять достовірний та аргументований характер, мають єдину логіку викладення та змістовно становлять єдине ціле. Тему дисертації повністю розкрито, а основну мету дослідження досягнуто завдяки якісному вирішенню її завдань.

На підставі зазначеного, вважаю, що дисертаційна робота на тему: «Механізми формування та реалізації державної аграрної політики в Україні» відповідає вимогам МОН України, які висуваються до дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління, та відповідає пунктам 11, 12, 13 та 14 «Порядку присудження наукових ступенів» МОН України», а її автор Маєвський Юрій Францович заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління.

Офіційний опонент

Завідувач кафедри обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою
Дніпровського державного аграрно-економічного
університету, доктор наук з державного управління,
професор

І.П. Приходько

Підпис професора Приходька І. П. підтверджую
В.о. начальника відділу кадрів ДДАЕУ

В. І. Стрижак